

Fig. 1. Gundslev. Ydre, set fra øst.

Aa. RI. 1940

GUNDSLEV KIRKE

FALSTERS NØRRE HERRED

Om kirkens ejerforhold i middelalderen vides kun, at bispestolen før reformationen havde kaldsretten¹. Efter reformationen hørte kirken under kronen, indtil den 1767 på auktionen over det falsterske ryttergods blev afhændet til kammerrådinde Kehlet², hvis mand Christian Kehlet samtidig havde købt hovedgård nr. 6, det såkaldte Stangerupgårds gods; dette blev imidlertid allerede 1786 solgt til bønderne³, og på auktion 1788 købte sognets hartkornsejere kirken⁴. Kirken forblev derefter i bøndernes besiddelse, indtil den overgik til selveje 1. juli 1929.

Forskellige *sagn* fortæller, at kirken skulle have været bygget mere centralt i sognet, ligesom også sagnet om lindormen for kirkedøren er knyttet til kirken⁵.

Kirken ligger frit vest for byen. Tæt op ad nordsiden løber landevejen, mod syd falder terrænet ned mod en lille ådal. Kirkegården er udvidet mod øst; ved den gamle del findes et stendige, iøvrigt er diget af kløvet kamp. På nordsiden står en dobbelt låge af støbejern. 1715 beskrives kirkegårdsmuren som værende »af kampesten opmuret og har været med mursten udspækket og med tagsten pålagt, men er nu ganske forfalden og øde. Den søndre kirkegårdslåge, som er af mursten opmuret, må repareres. Muren mellem den søndre og den nordre låge må forhøjes og udmures mellem kampestenene med lyske sten. Til taget tages de gamle hulsten fra våbenhuset«; endvidere gives

nogle mål, der viser, at den søndre låge har været ved vesthjørnet mod Skerne by (syn). 1721 blev buerne over begge låger repareret, 1732—33 skulle »kirkeporten og lågen ved denne samt den søndre låge males og på porten kongens og dronningens navne« (rgsk.).

Kirken består af senromansk kor og skib samt sengotisk tårn og våbenhus, alt af munkesten i munkeforbandt.

Den romanske kirke har detaljer, der dels er traditionelt romanske, dels unggotiske. Den har på sydsiden af kor og skib skråkantsokkel af tegl over delvis synlig syld. De to bygningsdele er kun helt forneden i forbandt og synes således at være anlagt, men ikke fuldført i een støbning. Korets østgavl har et trekoblet, slankt spidsbuet vindue med smig false, meget uregelmæssigt muret. Det blev blændet 1721 (rgsk.); i det midterste er fundet rester af vinduesbly. Det gør et noget ældre indtryk end det tilsvarende vindue i Toreby kirke (s. 1004), der er indsat i en tilmuret apsisbue, men der er ingen spor af, at Gundslev kirke har haft apsis, og spidsbueformer kendes også i skibet. I gavlens rejsehøjde ligger to savskifter under et mægtigt hammerkors, hvoraf kun det nederste af korsstammen er bevaret, idet hele den øverste del af det iøvrigt glatte gavlfelt er taget ned, da koret sammen med skibet i 1846 fik en væsentlig Hadere taghældning (syn); spor af det oprindelige tag ses på skibets gavl. Korets sydside har en tilmuret præstedør med skæve og uregelmæssige kanter og vandret afslutning foroven. Døren er rundbuet, dog med en lille, trekantet sten i buetoppen, og har omløbende løberskifte; indvendig er døren fladbuet. Vest for det moderne sydvindue ses spor af et romansk. Gesimsen dannes af et rulscliffe-tandsnit under et savskifte og tre ommurede udkragninger. På korets nordside sidder et stærkt restaureret, romansk vindue.

Skibets østgavl er glat med spor af det oprindelige, stejlere kortag; kammene er ligesom på korgavlen ommurede. Sydportalen er tilmuret og delvis ødelagt af et moderne vindue, men nu hugget frem (fig. 3). Den yderste rundbue bæres af korte halvsøjler, der står på skråkantsoklen og har kloformede kapitæler og baser; den inderste fals er afrundet mellem simple overgangsled til retkant i samme højde som halvsøjlerne. Sydsiden har spor af to romanske vinduer. Her ses også spor af et andet sæt meget store, vist kurvehanksbuede vinduer. Gesimsen dannes af en frise af aftrappede trekantblændinger under tre nyere udkragninger. Efter det gamle tagspor på tårnmuren at dømme må der være hugget af højden på skibets mur, da tagvinklen blev sænket. Imidlertid omtales 1843 skibets sugfjæle, og 1845 nævnes i forbindelse med tagets ombinding, at tagværket skulle gøres smallere, så spærene kom til at stå lige over muren (syn), hvilket alt sammen tyder på, at skibet har haft en langt fremspringende sugfjæl. Dens bredde fremgår af, at tømmermanden 1693—94 satte den op af hølvede og pløjede brædder (rgsk.). Nordsidens portal er stadig

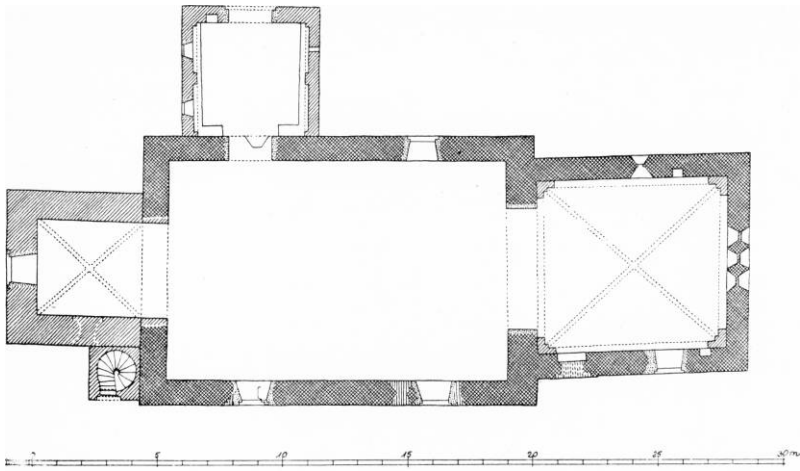

Fig. 2. Gundslev. Plan. 1:300. Målt af Aa. RI. 1940.

i brug, men helt omdannet. Over den sidder et oprindeligt, indvendig tilmuret vindue af slank, spidsbuet form; undersiden af stikket er pudset, iøvrigt står de smig false og murens yderside blank. Lysningens spidsbue er dannet af to krumme formsten. Skibets vestgavl har en dekoration i fuldt udviklede, gotiske former bestående af tre store, spidsbuede højblændinger, der hver omfatter tre smalle spidsbuer. Den 285 cm brede midterste storblænding har afrundede false ligesom den øverste del af dens midterste smalblænding. Hele blændingens nederste del er dækket af en tilmuring, vist fra tårnets opførelse. Tagkammen er bevaret som et 10 cm udstikkende rulskifte med afrundet underkant, som bærer en helstens frise af murværk med vandrette fuger, der igen er afdækket med et kopskifte. Gavltoppen er forvansket allerede før tårnets opførelse.

Det indre. På korløftet ses hver gavl at være dækket af et halveirkelformet, pudset skjold, der har fodpunkt ca. 30 cm inden for langmurene, og langs hvis overkant der er hugget en 2 cm dyb rille. Det må antages at være spor af en tøndeformet bræddehvælving, hvis underkant har været bygget ud på en konsol, jfr. Vaalse kirkes skib (s. 1204) og Skørpinge (DK. Sorø amt, s. 810). Forskudt lidt mod nord sidder i muren ind mod skibets loft en 134 cm bred muråbning, hvis vanger skærer 133 cm ned i det pudsede cirkelslag, og hvis falsede spidsbue har vederlag ved cirkelens overkant. Forneden har vangerne tæt ved østkanten en hugget rille, der i nord er 45, i syd kun 10 cm høj og må have hørt til en aftagelig spærring. Skibets indervægge er ejendommelige ved at være muret af lutter bindere. Korbuen er moderne udvidet.

Ændringer og tilføjelser. I koret er i sengotisk tid i stedet for bræddehvælvet indbygget et *krydshvælv* med overribber og stærkt hvælvede kapper.

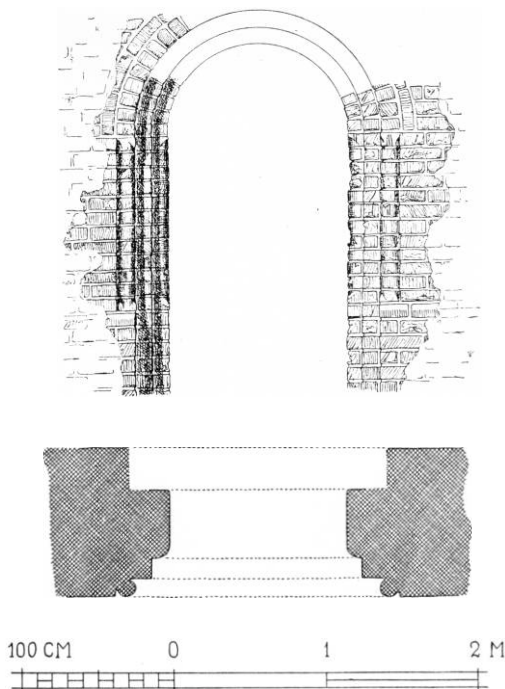

Fig. 3. Gundslev. Sydportal. 1:50.
Målt af Aa. Rl. 1940 (s. 1160).

Tårnet, der er temmelig lille, er sengotisk, bygget i uregelmæssigt munkeforbandt på kampestenssyld. Understokværket har i syd og vest haft fladbuede vinduer i udvendigt spidsbuet spejl. Tårnrummet åbner sig i hele sin bredde mod skibet med en rund bue, det samtidige tårnhvælv har halvstens ribber og ingen vægbuer. Eventuelle overribber er skjult. 1850 ønskedes tårnrummet anvendt som materielhus og adskilt fra skibet ved en bræddevæg (syn). Klokestokværket har slanke, spidsbuede tvillingglamhuller i rundbuet spejl til de tre sider; mod øst sidder to små luger med trappestik. Gesimsen består af to små udkragninger. Vestgavlen har tre spidse højblændinger med en cirkelblænding på hver side, østgavlens tilsvarende dekoration har desuden i midtblændingen en høj luge og en cirkelglug, og i bunden af hver sideblænding to cirkelblændinger. Gavlene har hver 13 kamtakker med munketeglj; efter et lynnedslag 1746 blev tårnkammene delvis omsat og træværket omkring klokkerne repareret (rgsk.). 1706—07 omtales kviste (»svaler«) af egetræ i forbindelse med reparationsarbejder på kirken (rgsk.), og 1873 blev de krævet fjernet (syn); de har antagelig siddet i tårntaget. Trappehuset er senere tilbygget; det har fladbuet, falset dør og spindeltrappe med loft af stigende fladbuer og trin med indadsvejlet forkant. Over den gamle gesims af to udkragninger er pulttaget nu løftet over en påmuring og gjort fladere.

Våbenhuset er en fordringsløs, lav, sengotisk bygning. I den glatte gavl sidder en lille glug med trappestik under en nyere kam med top- og fodtinder. Døren er moderne udvidet. Indvendig ses på hver side en muret bæk under to fladbuede spareblændinger. Nordvæggen har en lille niche med trappestik; mod øst sidder en lille glug, mod vest to moderne vinduer.

Skibet har bræddeloft, der 1744—45 blev malet med perlefarve og røde lister (rgsk.). 1803 var det blåmalet, og 1848 skulle det males igen. Det er nu delt i kvadrater ved påsømmede lister. I hele kirken er indsat moderne, rundbuede jernvinduer; 1763 skulle i koret og ved prædikestolen indsættes nye blyvinduer (rgsk.). I kirken ligger gulv af gule og grå fliser, i våbenhuset af

Fig. 4. Gundslev. Indre, set mod øst.

Aa. RI. 1940

gule mursten. I koret er fundet en grønglaseret *renaissanceflise med liljemønster, nu i Nationalmuseet. Kirken er udvendig kalket lyserød med hvide detaljer; der er spor af gammel rødkalkning, der dog er yngre end våbenhuset. Tårnet er dækket med skifer, de øvrige tage med vingetegl.

Alle tagværker er omsat 1846, tildels med genanvendte materialer. På korloftet ses, at der langs sydmuren i rejsehøjde og lidt inden for murflugten har ligget en langsgående bjælke med afrundede kanter, 20—28 cm svær. Der ses nu kun hullerne efter den i gavlmurene; i øst har den nået 74 cm ind i muren. På sydmuren ligger en svær, gammel murlægte, der ligeledes når ind i muren. Det østre spærfag har som spærsko en egebjælke, hvis udstikkende hoved er vandret gennemstukket af en trænagle og har skråfas i overkanten og svalehaleblad på undersiden. Den tilsvarende spærsko på nordsiden er af eg, 21 x 20 cm, og stikker 37 cm frem. Enden er skråt afhugget med en udsparet tap, hvis forkant ligeledes er skrå. Det kan ikke ses, om de omtalte tømmerstykker har haft forbindelse med korets bræddehvælving (se s. 1161).

KALKMALERIER

1803 meddeltes, at muren over korsdøren (☉: korbuen) havde været malet, men da malingen var fordærvet af fugtighed, burde den afskræbes. Der var malet

et gevandt på muren om albertavle og prædikestol (syn). Sidstnævnte dekoration var antagelig fra baroktiden. Den afskrabede maling må have hørt til en udsmykning, hvis fortsættelse på begge sider af korbuen blev fundet 1906, restaureret af E. Rothe 1910 og genrestaureret af E. Lind 1932. Det er et smukt og interessant kalkmaleri fra o. 1300.

På *triumfmuren* er langs loftet en ufuldstændigt bevaret buerække med blade og enkelte figurer mellem buerne. Længst mod nord ses en i rødt meget livfuldt tegnet mandsling, der har hætte med snip på hovedet og griber sig selv om fødderne; i den næst følgende er malet en springende hjort, måske en hentydning til herredets segl. Under buefrisen er malet en apostelserie i hele triumfmurens bredde, de to nærmest midten og den tronende Kristus, som hører med i det traditionelle skema, er gået tabt ved den omtalte afskrabning og korbuens udvidelse. Apostlene har glorier og er betegnet ved deres attributter, og deres navne er anført med tidlige gotiske majuskler (fig. 6). Under apostlene er borter med bladslyng og derunder igen på sydsiden en fremstilling af de fordømtes nedstyrtning i Leviathans gab under anførsel af en dansende, langhåret djævel med bukkefødder og splittet skort, der ivrigt slår på tromme. Fortsat over på skibets sydvæg er en skildring af de fordømtes pinsler. Under borten på væggen nordside fandtes tidligere en sjælevejning, hvoraf kun S. Mikael's gloriesmykkede hoved er bevaret.

Farverne er brune og gule okkerfarver, konturerne fortrinsvis angivet med rødt, karnationen er blegrød eller hvid, baggrunden lyseblå.

Midt på *skibets nordvæg* er bevaret enkelte rester af en Kristoforus-fremstilling, der antagelig er noget yngre end kormurens dekoration.

INVENTAR

Alterbord, muret, op ad korets østvæg og helt skjult af et *alterbordspanel* i renaissance, der på siderne har to og på forsiden fire fyldinger. Rrunrødt marmorert, hvorunder spores en beslagværkslignende staffing på gesimslisten og rammestykkerne.

†*Alterklæder*. 1) 1682, af blommet atlask. 2) 1759, af karmoisinrødt fløjl med sølvgalloner (rgsk.). 3) Nævnt 1803, af rødt plyds (syn). Se også døbefont, s. 1166.

Altertavlen er et rigt bruskarokt snitværksarbejde fra o. 1640—50 af Jørgen Ringnis. Både i komposition og detaillier svarer den nøje til albertavlen i Torkilstrup fra 1649—50 (s. 1136). I nyere tid er tavlen blevet lidt omdannet; således findes i postamentet nu kun eet relief, forestillende nadveren, men oprindeligt har der sikkert været to. Storstykkets arkadenicher er blevet lukket med en plade, og deres evangelistfigurer er flyttet op på storgesimsen; yderst

på denne stod oprindelig figurer af Matthæus og Markus, mens topfeltet flankeredes af figurer af Peder og Paulus, men ved omdannelsen ombyttedes figurerne af Peder og Matthæus.

I stor- og topfeltet er indsat malerier (olie på træ), måske 1854, af henholdsvis Kristus med brød og vin og Kristus på korset med den sørgende Maria. Tavlen er malet i lyse grå, blå og røde farver med guld; den skal tidligere have båret årstallet 1671⁶, og stafferingen fra dette år kostede ifølge †indskrifttavle (s. 1168) 188 sldr. 1854 maledes tavlen af malermester Meyer (rgsk.); 1895 var den malet hvid og grå⁷. I postamentet, storstykkets arkadefelter og storgesimsens frise er nyere religiøse indskrifter med gylden fraktur på sort bund.

Altersølv. Kalk, sammensat af dele fra forskellig tid, nu 21 cm høj. Ældst, fra o. 1580, er det trinde, ringprofilerede skaft og den flade knop, som midtdeles af et bælte med en æggestavliggende bort, hvorpå er loddet fire støbte englehoveder, og som på over- og undersiden smykkes af kartoucher med masker, ansigter og frugtbundter. Fod og bæger er sikkert fra 1694, da kalken omgjordes for 9 rd. 2 mk. (rgsk.); foden er sekstunget med fodplade og platte over vulst og bærer på oversiden et lille støbt krucifiks, bægeret er lavt og bredt. Ingen stempler. Glat *disk* med graveret cirkelkors på randen. Ingen stempler. †*Vinflasker*. 1696 købtes en tin- og en glasflaske; tinflasken omstøbtes 1711 og 1730 (rgsk.).

Sygekalk, sikkert fra 1717, da »kalken« omgjordes (rgsk.), 14 cm høj. Rund fod med bred fodplade og platte over vulst, trindt skaft og rund, vandret midtdelt knop med graverede bæltter på over- og undersiden og bredt bæger med lodrette sider, let udsvejfet ved randen. Mestermærke for Hans Andersen Scheel, Nykøbing (Bøje 2110). Glat *disk* med graveret cirkelkors på randen. Ingen stempler. †*Tinflaske* til syge købtes 1705 (rgsk.).

Alterstager (fig. 5) af sengotisk type, 37 cm høje, på tre meget høje poteben. Hulstavprofileret fod- og lyseskål og cylindrisk skaft med tre skarpkantede ringe; lysetorn af jern.

O.N. 1940

Fig. 5. Gundslev. Alterstage (s. 1165).

E. L. 1932

Fig. 6. Gundslev. Prædikestol (s. 1167) og kalkmaleri på triumfvæggen (s. 1164).

Alterkrucifiks, måske fra 1700'rne, af træ med støbt messingfigur.

†*Messehageler*. 1) Nævnt 1687, af rødt fløjl med guldkniplinger. 2) Nævnt 1687 som gammel, af fløjl. 3) 1715, af rødt fløjl med kors og kanter af guld-snore. 4) 1765, af fløjl med kors af sølvtresser (rgsk.).

Døbefont, romansk monolit af granit, tøndeformet. Om kummens rand to modsat løbende tovstave og om fontens midte en fordybning med en bred, groft hugget tovsnoning. Tvm. 57,5 cm. Kummen er udstøbt med cement. Fonten var tidligere hvidkalket. (Ikke hos Mackeprang). 1721 hang der »for paa fonten« et gammelt rødt plydses klæde med guldkniplinger i kors forpå, sikkert et alterklæde (rgsk.).

Dåbsfad, o. 1575, af sydtysk arbejde. I bunden bebudelsen omgivet af to minuskelringe, på randen stemplede borter af lam og blomster. Tvm. 56 cm.

†*Fontelåg* maledes 1731 (rgsk.).

Korbuekrucifiks, efterreformatorkisk, sikkert fra 1600'rne, men af sengotisk type. Figuren, der er ca. 100 cm høj, har let skrå arme, smalt, stift foldet lændeclæde med snip i venstre side og korslagte fødder; hovedet, der bærer en tung, snoet tornekroner, hælder svagt mod højre skulder, hår og skæg er krøllet, ansigtsudtrykket smertefuldt. Glat korstræ. Nyere, grå staffering med

gyldent hår og skæg og sølv på lændeklæde og tornekrone. Over korbuen.

Prædikestolen (fig. 6) er et ret særpræget bruskbarokt arbejde fra o. 1635—50, beslægtet med Jørgen Ringnis' arbejder, men næppe fra hans værksted. Stolens fem meget slanke fag har smalle muslingeskálnicher, hvori står langstrakte figurer af Kristus med verdenskuglen og de fire evangelister, der alle mangler tegn og kun har bøger i hænderne. De lodrette rammestykker på stolens hjørner har dybe udskæringer, hvori der fra et volutornament udgår en lang hængestav (fig. 7). Postamentet, der er formet som en kraftig vulst, har på den buede forside fladskårne rankeornamenter omkring ovale bosser og på hjørnerne smalle bøjler med vrængemasker. Stolen mangler gesims, kronlisten har æggestav og tand-snit, på hjørnerne sidder englehovedkonsoller. Hængestykkerne er forsvundet. Underbaldakinen består af stive volutbøjler. Opgangen er nyere, vist fra 1860 (syn), med undtagelse af det øverste fag, hvis postament og kronliste svarer til stolens. 1803 ønskedes $\dagger$ døren til prædikestolsopgangen borttaget eller hængt på den udvendige side af karmen, så trappen kunne blive længere og mindre stejl (syn).

Ottekantet lydhimmel, sikkert samtidig med stolen. Spinkle, udsavede hængestykker, gesims med æggestav og tandsnit og på hjørnerne konsoller med kvindehoveder. Topstykkerne er formet som bruskværkskartoucher, hvoraf tre har masker og eet kronet C5 (den udvalgte prins Christian); på de tre hjørner står putti, hvoraf den midterste bærer et kors og de andre sikkert har holdt lidelsesredskaber.

Stolen, hvis staffering svarer til altertavlens, skal tidligere ligesom denne have båret årstallet 1671⁶, og ifølge $\dagger$ findskrifttavle (s. 1168) kostede denne staffering 105 sldr. 1863 forgyldtes prædikestolens billeder i samme forhold som altertavlens ornamentar af malermester Hansen, Stubbekøbing (rgsk.). 1895 var stolen malet hvid og grå⁷.

Stolestader fra 1856, da de gamle blev brudt ned og solgt (rgsk.). $\dagger$ *Stoleværk* af sirligt snedkerarbejde stafferedes 1747 af maler Ehlers med perlefarve og røde lister (rgsk.); 1803 var stolene blåmalede ud mod gangen (syn).

K. W. 1952

Fig. 7. Gundslev. Detail af prædikestolen (s. 1167).

Præste- og degnestol, nyere, grønmaledede. †*Skrifte- og degnestol*, den første med et skab i, stafferedes 1747 af maler Ehlers; de solgtes 1859 (rgsk.).

Dørfloj af fyrretræ med stor kasselås ligger på våbenhusloftet.

†*Pulpitur* nævnes 1729 og stafferedes 1747 med perlefarve og røde lister af maler Ehlers; det blev nedbrudt og solgt 1856 (rgsk.).

Orgel, nyt, fra M. Sørensen, Horsens.

To †*pengeblokke* repareredes 1731 (rgsk.).

Pengetavler. 1) 1700'rne. På opstanderen, hvortil der er fastgjort en bjælde i en fjeder, findes et lille maleri i en oval, tovsnoet ramme, forestillende en nøgen tigger med foldede hænder og stav og derover en frakturindskrift: »For det du giver mig Skal Herren løn(n)e dig«. På tavlens kanter initialerne I F W o g M P D .

2) 1700'rne, ganske simpel, grønmalet. — En pengetavle maledes 1747 (rgsk.).

†*Klingpunge*. 1702 forærede kirkeværgerne Svend Stry og Hans Skonning kirken to sorte fløjlstavler kantet med ægte sølvsnore, sølvbjælder derved og en sølvring om hvert skaft (rgsk.).

†*Indskrifttavle* med oplysninger om, hvad det havde kostet at male kirkens ornamentter og stole i tiden 1641—74⁸ (sml. altertavle, s. 1165, og prædikestol, s. 1167).

†*Kirkeskib* ønskedes restaureret 1843 (syn).

Klokker. 1) 1666, støbt af Hans Hynemøder. Treliniet versalindskrift: »Anno 1666 d. 24. aug. er denne klokke støbt til Guds ære oc menighedens nytte der Frider(ik) 3. var arfve konge i Danm(ark), H. Hansen k(irke) in-spect(or), M. N. Bang superint(endent), H. I. I. (hr. Jesper Jepsen Engberg) prov(st), H. F. Brun sognepræst, A. O. S. oc P. H. S. kirckew(ærger), I. K. S. sognef(oged). M. Hans Hynemøder hat mir gegossens(!) 1666 DB.« På den ene side tre guirlander i klokkeform med initialerne H H M D, på den anden kronet F og S A i et ovalt felt omgivet af en laurbærkrans. Tvm. 84 cm.

2) 1725, støbt af Henrik Tessin. Versalindskrift mellem rige akantus- og blomsterbortter med englehoveder: »Gloria Deo in excelsis. Anno Domini 1725« (»Gud være lovet i det højeste. I Herrens år 1725«). På den ene side Frederik 4.s kronede spejlmonogram, på den anden det kronede danske rigsvåben og herunder versaler:

»Da Gud gav kongen fred hand kirckerne lood pryde
og mure scholer op og skionne klokker gyde«.

På slagringen: »Styebte mieg Hi(n)rich T(e)ssien«. Hankene har skæggede masker. Tvm. 97 cm.

†*Klokker*. 1) Ved klokkeskatten 1529 afleveredes en klokke på tre skippund (480 kg). 2) 1666; allerede 1687 var klokken brøstfældig og omstøbtes 1703

i Idestrup af klokkestøberen Conrad Kleimann fra Lybæk for 230 rd. 2 mk. 10 sk. Den vejede da tre skippund, 11 lispund og eet pund (568,5 kg). 1725 omstøbtes den atter af Henrik Tessin (se klokke nr. 2).

GRAVMINDER

Mindetavle. O. 1777. Mag. Jens Rosenstand Goiske (sml. gravsten nr. 6, s. 1169), født i Wiborg 28. sept. 1746 som søn af professor theol. Ped. Rosenstand Goiske og Maria Benedicta von Kneiln, præst i Gundslev 14. sept. 1771, gift 10. juli 1772 med Anna Catharina Kierulf (fire børn), død 14. april 1777. 16. okt. samme år døde hans yngste søn Christian Ludvig og blev nedsat i sin faders grav. Simpel trætavle i marmoreret ramme med påsatte hjørnerosetter, gravskrift og mindeord med versaler. På korets sydvæg.

Gravsten. 1) O. 1635. Christoffer Madsen (Christophorus Matthiæ), sognepræst i Gundslev, død . . . 1635, 47 år gl., og hustru Anna Masqvadel, død 23. marts 1630, . . . år gl. Rødbrun kalksten, 150,5—149 x 102,5—100 cm, med latinsk indskrift af reliefhuggede kursivversaler. Over indskriftfeltet, der optager stenens nederste halvdel, findes under en konsolbåret tvillingarkade brystbilleder af de afdøde, han i præstedragt, hun med konehue og slag over kjolen, begge med en bog i hænderne. Over bueslagene, der ledsages af tunger, står reliefversaler, over ham: »Esto memor mortis vivens et sic bene vives« (»husk på døden, mens du lever, da bliver livet let«), over hende: »Esto memor vitæ moriens bene sic morieris« (»husk på livet, når du skal dø, da bliver døden let«); under midtkonsollen og imellem bueslagene englehoved, i buevinklerne treblade. Nederst i skriftfeltet to bomærkeskjolde, hans med kronet kors, hendes med en fugl siddende på en sammenrullet slange. Fra samme værksted som gravsten nr. 12 i Stubbekøbing (s. 284) og gravsten nr. 4 i Radsted (s. 998). Rejst opad korets sydvæg.

2) O. 1636. Jørgen Hansøn Rrun, født i Gundsløf degnegård 26. marts 1603, død i Skoby 22. juli 1636, gift med Marne Olufsaater »hen ved et aarstid«. Rød ølandsk kalksten, 86 x 60 cm, med fordybede versaler og rosetter i hjørnerne. Rejst opad tårnummets søndre væg.

3—5) 1600'rne (?). I tårnummets gulv ligger tre fuldstændig udslidte gravsten, hvoraf den ene har hjørnecirkler med relieffer, dødningehoved, livets krone (?) og to ubestemmelige figurer.

6) O. 1777. Mag. Jens Rosenstand Goiske (sml. mindetavle, s. 1169), født i Wiborg 28. sept. 1746 som søn af professor theol. Ped. Rosenstand Goiske og Maria Benedicta von Kneiln, blev præst, i Gundslev 14. sept. 1771, gift 10. juli 1772 med Anna Catharina Kierulf, død 14. april 1777 fra hende og fire børn, hvoraf Christian Ludwig døde 16. okt. 1777 »og blev her hensat«. Efter

gravskriften mindeord og oplysning om, at kirken er betalt for, at stenen aldrig må flyttes. Grå ølandsk kalksten, 180—178 x 118—116 cm, med fordybde versaler og reliefhugget mæanderbort langs kanterne. Rejst opad korets sydvæg, under mindetavlen.

7) O. 1779. Peder Borghgrevink, født på Røraas 11. april 1740, blev capellan pro persona ved Tromsøe menigheder 1768, sognepræst for Wardøe menighed 1772, for Gundslew menighed 1777, gift 1772 med Chatharina Margreta Krenkel, død 26. okt. 1779. Grå marmor, 94 x 78 cm, med fordybet kursiv. Indmuret i korets nordvæg.

8) O. 1779. »Herunder hviler ovenmeldte sal. Hr. Peder Borchgrevinks Jordiske Levninger«. Brunrød ølandsk kalksten, 148 x 94 cm, med tværskrift af fordybde versaler, hvori enkelte kursivbogstaver. Rejst opad korets nordvæg.

Kirkegårdsmonument. O. 1830. Gravstele i empire af stærkt forvitret granit med fodstykke, gesims og tredelt gavlafslutning af bremersandsten. I fodstykket er indsat et relief af hvidt marmor forestillende to ørne med blomsterguirlander i næbbet, siddende på to slukkede fakler, mellem dem en sommerfugl; i selve stelen har siddet en medaillon af hvidt marmor med et relief af en ung pige⁸. 180 cm højt. På kirkegården, syd for kirken.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1680—1721, 1721—67 (RA); 1694—95, 1701—15, 1719—21 (LA); 1830—77 (ved kaldet); Kirkeregnskaber for Falster 1694—95, 1701—15, 1719—21 (LA). — Kopier af Kasseregningerne for de 26 Hans Majestæts Kirker i Falster etc. 1725—65 (LA). — Syn over Falsters Nørre Herred 1803—32, fortsat i Syn over Falsters søndre Herred 1833—44; Syn over Falsters Provsti 1845—55; Syn over Kirker og Præstegårde i Falsters Provsti 1857—70 (provstearkivet, LA). — Museumsindberetninger af M. Mackeprang 1906 (kalkmalerier), E. Lind 1932 (kalkmalerier), E. Moltke, O. Norn, Aa. Roussell 1940 og E. Skov 1952.

J. Kornerup: Notesbog VIII. 1895—96. S. 33 (NM). — M. Mackeprang: Notesbog 1911. S. 47—53 (NM).

¹ Suhms Saml. II, 2, 1. ² Rentekammeret. Rytterdistrikternes Kontor. Bilag til kgl. Resolutioner Nr. 23, 3. maj 1767 (RA).

³ Hjelholt: Falsters Historie II, 585, 597. ⁴ Efterretninger om ejerne af kirker og kirketiender i Danmark i henh. til forordn. af 8. nov. 1726 (RA). ⁵ Optegnelser i Dansk Folkemindesamling.

⁶ Larsen: Laaland Falster III, bl. 78. ⁷ Kornerup: Notesbog, s. 33.

⁸ Larsen III, bl. 78; Danske Atlas VI, 517. ⁹ Mackeprang: Notesbog, s. 52.

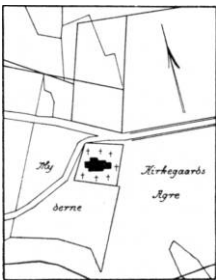

Fig. 8. Gundslew 1772.